

CJJ04 Morfologie: týden 23.-27. 3. (řešení)

1. Podtrhněte dvojice s homonymními kořeny. Kořeny ve vybraných dvojicích zvýrazněte.

a) formálně i sémanticky stejný kořen

moř-ský – při-**moř**-í, vý-**let**-ník – vý-**let**, **k**-dy – **k**-de

b) formálně i sémanticky různý kořen

skoč-it – s-**konč**-it, **kou**-t (železo) – **kout**-ek, po-**čít**-ač – **uč**-itel

c) formálně stejný, ale sémanticky různý kořen → homonymie

od-**jed**-eš – **jed**-ovatý (verbální – nominální), **nos**-ní – **nos**-ný (nominální – verbální),

2. Která z uvedených jmen vznikla konverzí ze sloves?

a) nenulový nominální sufix

leta-dl_N-o, uč-iv_N-o, vrt-ák_N, uložen-k_N-a, var-n_N-a, služ-b_N-a

b) nulový nominální sufix → konverze

výkop-Ø_N, vrt-Ø_N, porad-Ø_N-a, sluh-Ø_N-a

3. Rozdělte slovesa do dvou skupin podle toho, jestli obsahují otevřený nebo zavřený kořen.

a) otevřený kořen: (C)CVV-t

slou-t (sluju), plí-t (pleju, vypletý), sá-t (saju, vysátý), dou-t (duju, vzdutý), sí-t (seju, setý)

b) zavřený kořen:

CC-VV-t: jm-ou-t (jmu), hn-á-t (ženu, hnaný, vyhnat), dr-á-t (deru, draný, odrat); CC-n-ou-t: žh-n-ou-t (žhnu)

mlít – podle prézentu se chová jako zavřený kořen (melu), podle participia jako otevřený (mletý)

4. Rozdělte kompozita na endocentrická a exocentrická.

a) endocentrická (vztah mezi podmnožinou a nadmnožinou)

časoměřič, lesopark, maloměsto, rychloobvaz, horolezec, svítiplyn, černozem, prvočíslo

b) exocentrická

rozumbrada, přetrhdílo, rudovous, černovláska

5. Suffixy *-sk(-ý)* a *-ák* jako frázové:

[vysok-o-škol_{NP}]-sk(-ý) (= vztahující se k „vysoké škole“), [vysok-o-škol_{NP}]-ák (= student „vysoké školy“)

[mal-o-měšt_{NP}]-sk(-ý), [vysok-o-hor_{NP}]-sk(-ý), [kutn-o-hor_{NP}]-sk(-ý), ...

[střed-o-škol_{NP}]-ák, [mal-o-měšt_{NP}]-ák, [jindřich-o-hradeč_{NP}]-ák, ...